

van **ESSEN**
1265-1370 / 1280-1371

Personer med familjenamnet Essen (de Essende) finns i nära nog varje nordeuropeisk stad, varför det naturligtvis rör sig om olika släkter. I Visby är det sannolikt två olika, bägge direktinflyttade från staden Essen i Rhenprovinsen och bägge med säte i Visbyrådet. Den äldre förefaller ha inkommit omkring 1265, den yngre omkring 1280.

ÄLDRE SLÄKTEN
1265-1370

Tabell 1

HERMAN: Född i Essen omkring 1235. Sannolikt inflyttad till Visby omkring 1265¹. Borgare där omkring 1265-1295. Barn(?):

Tideman: Tabell 2.

Lambert: Tabell 6.

Dotter: Född omkring 1280. oo? Rotger Cosvelt.

Tabell 2

TIDEMAN: Son till Herman, tabell 1. Född i Visby omkring 1265. Borgare i Stockholm 1296-1298². Barn:

Herman: Han erhöll 1321 29/2 burskap i Lübeck³.

Tideman: Tabell 3.

?Henrik: Född omkring 1300.

Tabell 3

TIDEMAN: Son till Tideman, tabell 2. Född i Stockholm omkring 1295. 1330 lånade han jämte en Johannes van Meinershagen 62 ½ mark av Henrik *Pleskow*⁴ (vilken även borgade för hans senare burskap). Han erhöll burskap i Lübeck 1336 9/5⁵. Omtalad där senast 1339 11/11⁶. Barn(?):

Herman: Död som barn?

Godেকে: Tabell 4.

Henneke: Erhöll 1348 burskap i Lübeck⁷. Borgare där ännu 1372⁸.

Jan/Johannes: Tabell 5.

Telse: Gjorde 1372 sitt testamente i Lübeck⁸. Hon var då tydligen änka efter Johannes *Pleskow*. Hon avled 1387^{8a}.

Tabell 4

GOĐEKE: Son till Tideman, tabell 3. 1372 bodde han i "Rure"⁸. Barn:

Tideman: 1372⁸.

Telse: 1372⁸.

Greteke: 1372⁸.

Tabell 5

JAN/JOHANNES: Son till Tideman, tabell 3. Köpman i Stockholm 1368⁹. 1372 gavs sonen en gåva av fastern Telse⁸. Barn:

Tideman: Död före 1372?

Laurens: 1372 i fasterns testamente⁸. Avliden 1408¹⁰.

Tabell 6

LAMBERT: Son till Herman, tabell 1. Född i Visby omkring 1270. Rådman i Visby 1326, eftersom hustrun

bar frutitel och dog redan i januari 1327 (GG II 471). Själv avled han 1332 13/1 och begravdes vid S:t Hans' kyrka (GG II 471). oo *Šofia* N som avled 1327 26/1 och begravdes vid samma kyrka (GG II 471). Barn:

Lambert: Tabell 7.

Hartleif: Tabell 8.

Herman: Född i Visby omkring 1305. Utflyttad till Lübeck, där han erhöll burskap 1349 22/2¹². I Lübeck levde han ännu 1362¹³.

Tabell 7

LAMBERT: Son till Lambert, tabell 6. Född i Visby omkring 1295. Oklart var han var borgare då han 1354 uppträder i Reval med kontakter i Essen¹⁴. Barn(?):

Herman: Född omkring 1325. Borgare i Stralsund 1380¹⁵. oo *Mechtild* N.

Lambert: Född omkring 1330. Präst då han var i Stralsund 1380 för brorsonens skull¹⁵.

Tabell 8

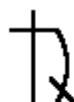
HARTLEIF: Son till Lambert, tabell 6. Född i Visby omkring 1300. Tysk rådman där 1359 då han uppträder som vittne inför rådet (DS VII 6104). Barn:

Herman: Född i Visby omkring 1330. Avled omkring 1350 och begravdes bredvid sin farfar och farmor, vid S:t Hans' kyrka¹⁷.

Alf: Född i Visby omkring 1335. Visbyköpman 1370, då han förde diverse värt 20 mark lübskt från Visby till Lübeck och för lika mycket annat diverse i motsatt riktning¹⁸.

Bomärke för Lambert van Essen,
tabell 6, 1327.

Bomärke för Herman van Essen,
under tabell 8, ca 1350.

NOTER

1) Att det varit Visby, och inte Stockholm, som Herman inflyttat till indikeras av de *Pleskow-Essenska* kontakterna (jmf Tideman, tabell 3). 2) DS II 1744, 1234. 3) *Civilitates* 1321:102. 4) NStB I 184:4. 5) *Civilitates* 1336:60. 6) NStB I 380:12. 7) *Civilitates* 1348:117. 8) Hs 771 p 219. 8a) Hs 817 p 359. 9) HPZ 639. 10) SD II s 17. 11) GG II 471. 12) *Civilitates* 1349:10. 13) NStB I 380:12. 14) PRS III 222. 15) SLM I 647. 16) DS VII 6104. 17) GG II 501. 18) PfbZ 1370 p 575v, 578.

YNGRE SLÄKTEN 1280-1371

Det är oklart vilka band denna släkt har haft med de personer i Århus i Danmark (Herman 13131, Johannes, Wenemar och Werner²) och i Lübeck (Wenemar d ä³och Wenemar d y⁴) som uppvisar namn som går igen i Visbysläkten.

Tabell 1

HENRIK: Född i Essen(?) ca 1250. Inflyttad till Visby omkring 1280 och borgare där till omkring 1310. Troligen rådman omkring 1300-1310. Barn:

Henrik: Tabell 2.

Olrik: Tabell 3.

Wenemar: Tabell 5.

Gerhard: Född i Visby omkring 1295. Borgare i Visby då han avled 1350 och begravdes hos Visbyfranciskanerna⁵.

(?)**Dotter:** Född i Visby omkring 1290. oo(?) Fredrik *Buckhorn*.

(?)**Dotter:** Född i Visby omkring 1290. oo(?) N *Dummermott*.

Webele: Hon var avliden 1356, då hennes arvingar i Essen omtalas⁶.

Tabell 2

HENRIK: Son till Henrik, tabell 1. Född i Visby omkring 1280. Sannolikt identisk med den rådman av okänt ursprung som omtalas i Lübeck 1340⁷. Förmodligen har han överflyttat till Dorpat. oo(?) N *Molen*. Barn(?):

Henrik: Född ca 1315.

Herman: Född omkring 1320. Borgare i Dorpat 1366^{7a}.

Tabell 3

OLRIK: Son till Henrik, tabell 1. Född i Visby omkring 1285. Rådman där, avliden 1336/1337 (HUB III 661. Angående dödsåret, så var brodern Wenemar ännu 1336 inte rådman, men däremot 1338. Två bröder fick inte samtidigt sitta i rådet, varför Olrik måste ha avlidit före 1338. Det förfaller också, p g a släktens ställning, synnerligen troligt att Wenemar ersatt sin avlidne äldre broder). Barn(?):

Henrik: Tabell 4.

Tidrik: Född i Visby omkring 1320. Borgare i Visby 1350, då Revalborgaren Gerlak Caporie borgade för hans och broderns handel i Reval⁹. 1368 Flandernhandlare, då han förde kläde, värt 98 mark, från Oldesloe till Lübeck¹⁰.

(?)**Dotter:** Född i Visby omkring 1315. oo(?) Giselbert *Nienstadt*.

Tabell 4

OLRIK: Son till Olrik(?), tabell 3. Född i Visby omkring 1315. Borgare där 1350, då Gerlak Caporie i Reval borgade för hans och broderns handel på denna stad⁹. 1358 erhöll han burskap i samma stad¹¹där han sedan var rådman 1360-1368¹². Barn(?):

Lodwig: Präst i Reval 1382¹³.

Tabell 5

WENEMAR: Son till Henrik, tabell 1. Född i Visby omkring 1290. Känd tidigast 1336, då tre Stralsundsborgare förband sig att till hans ombud utbetala 440 mark löbskt (SLM I 33). Han hade då tydligen ännu inte uppnått rådmansvärdighet. Det hade han emellertid 1338, då han var Visbys sändebud till fredsförhandlingarna med Novgorod (UBL II 672, 673, HUB II 622). 1342 stal Jan van Kortrijk i Brügge 8 läster koppar från honom, då han förvarade dessa i dennes hus i samma stad (HR III 240:4 c). 1344 borgade Johannes *Kelle*, Johannes *Holthusen*, Gotfrid *Pallas*, Jacob *Yborch* och sönerna Gerhard och Albert för en skuld han hade till fyra Revalrådmän (HUB III 660). S å i en uppgörelse med Henrik *Røde* rörande penningfordringar (HUB III 661). 1345, eller något år före eller efter, åberopades han i ett ärende rörande fredsöverenskommelsen 1338 (HUB III 655). 1346 16/4 borgade han för svärsonen Henrik Herbrugge, då denne flyttade från Essen och fick burskap i Lübeck (Civilitates 1346:43). 1355 24/5 borgade han åter för burskap i Lübeck. Denna gång för Winand van *Rode* (Civilitates 1355:54). S å, 6/1 hade han jämte Jacob *Pleskow* fordran på Lübeckborgaren Werner Vredelant gällande 324 mark penningar löbskt (NStB I 665:5). Slutligen blev han detta år också själv borgare i Lübeck, nämligen 25/12 (Civilitates 1355:180). I sin nya hemstad avled han 1357/1358 och var död före 3/8 sistnämnda år (DS VIII 5683, HR III 240:4 c). Han begravdes hos Lübeckfranciskanerna (LBM II 728). oo 1(?) Anna *Gildehus*, 2 1351(?) Hildegund *Zobber* (NStB I 792:3, 794:2, 794:3). Med sistnämnda äktenskap gifte han in sig i släktkretsen kring Jacob *Pleskow* i Lübeck. Barn:

1**Henrik:** Tabell 6.

Gerhard: Tabell 7.

Albert: Född i Visby omkring 1320. Känd endast 1344, då han jämte brodern Gerhard och fyra andra Visbybor borgade för fadern¹⁷. Troligen avliden 1350, eller däromkring²⁷.

Wenemar: Född i Visby omkring 1325. 1358 ihågkommen i Henrik Herbrugges testamente med 10 mark penningar²⁵. S å avstod han arv efter fadern till brodern Henrik²⁸. Utflyttad till Dorpat, där han var rådman 1367-1395²⁹.

Greteke/Margareta: Nunna i Lübeck. Ihågkommen i testamenten 1358 och 1364³⁰.

Dotter: oo före 1358 med den i Essen födde Lübeckborgaren Henrik Herbrugge²⁵.

Anna: Född omkring 1325. oo Tideman *Loos*. Omtalad i Lübeck som hans maka 1358 och 1359³¹.

Drudeke: 1358 ihågkommen med 10 mark penningar i Henrik Herbrugges testamente²⁵. oo före 1372 med Lübeckborgaren Henrik Pape(?)³².

2**Anna:** 1358 i Lübeck med modern³³.

Helenborg: 1358 i Lübeck med modern³³.

Tabell 6

OLRIK: Son till Wenemar, tabell 5. Född i Visby omkring 1315. En mycket rik och framgångsrik Lübeckköpman 1357-1389³⁴. Bl a handlade han mycket på Visby och omtalas i sådan fraktfart 1369³⁵ och 1381³⁶. Han levde ännu 1389³⁷ men var död 1404³⁸. oo Wendele van *Brunswik*(?), systerdotter till Hemming *Skorpe*^{38a}. Barn:

Henrik: Borgare i Lübeck 1388-1404³⁹.

Wenemar: Borgare i Lübeck 1380-1403⁴⁰. Medlem i Zirkelkompaniet, död före 1429⁴¹.

Anna: 1388 i Lübeck⁴². oo Johannes Glysing.

Alheid: 1370 i Johanneskonventet i Lübeck⁴³. Invigd som nunna där 1374⁴⁴.

Tabell 7

WENEMAR: Son till Wenemar, tabell 5. Född i Visby omkring 1320. Borgare i Visby 1344, då han jämte brodern Albert och fyra andra Visbyborgare gick i borgen för fadern (HUB III 660). 1360 hade han en fordran på Giselbert *Nienstadt*, Tideman *Loos* och brodern Henrik om 1040 mark penningar (NStB I 885:4). 1361 erhöll han i Lübeck 177 pund grote flamländskt att brukas för Flandernhandel (NStB I 944:7). 1364 hade han 15 marks fordran på svågern, Tideman *Loos* (Hs 771 p 121). 1367 i en husaffär i Lübeck (DS IX 7726). Visbyköpman och borgare ännu 1369, då han införde diverse från Lübeck, till ett värde av 12 mark (Pfb 1369 p 392). Död kort före 1372 (1371?), då änkan flyttade till Lübeck (Jac-Q s 578, SLM I 894), där sonen var borgare 1378 (UBL IV 350). Troligen var han rådman vid sin död, då änkan förde frutitel vid sin överflyttning (Jac-Q s 578, SLM I 894). oo Elisabet *Kalmar*. Barn:

Henrik: Född i Visby omkring 1350. Borgare i Lübeck 1378-1395⁵¹. Hans skepp seglade en gång till Visby, 1381⁵².

Hildegund: Född i Visby omkring 1355. I Lübeck 1390-1395⁵³.

NOTER

1) DUB I 329. 2) LBM I 70. 3) LBM I 70, Civilitates 1321:92, Mag-Q s 34, LBM II 728, 1003. 4) Mag-Q s 34, 132, Joh-Q s 800, NStB II 11:5, 142:2, 348:4, 422:3, 502:5, 576:3, LBM II 1003. 5) B 99 p 65. 6) Wiegandt 1988 s 16, not 8. 7) UBL II s 1006. 7a) NStB II 84:8, 85:2. 8) HUB III 661. Angående dödsåret, så var brodern Wenemar ännu 1336 inte rådman, men däremot 1338. Två bröder fick inte samtidigt sitta i rådet, varför Olrik måste ha avlidit före 1338. Det förfaller också, p g a släktens ställning, synnerligen troligt att Wenemar ersatt sin avlidne äldre broder. 9) PRS 4:VIII 392. 10) HPZ 846. 11) PRS 4:VIII 509. 12) Bunge s 55. 13) ZESR 845. 14) SLM I 33. 15) UBL II 672, 673, HUB II 622. 16) HR III 240:4 c. 17) HUB III 660. 18) HUB III 661. 19) HUB III 655. 20) Civilitates 1346:43. 21) Civilitates 1355:54. 22) NStB I 665:5. 23) Civilitates 1355:180. 24) DS VIII 5683, HR III 240:4 c. 25) LBM II 728. 26) NStB I 792:3, 794:2, 794:3. 27) Han var definitivt avliden före 1367 (DS IX 7726). 28) NStB I 811:9. 29) DS IX 7726, Jac-Q s 578. 30) LBM II 725, DS VIII 7001, Hs 771 p 122. 31) LBM II 698, 807. 32) StALüb kortregister, jmf att där anges att Henrik van Essen 1372 i Oberstadt buch anges vara Swagerus till Henrik Pape. 33) NStB I 794:2, 794:3, Jac-Q s 9. 34) LBM II 651, 698, 728, 807, Hs 771 p 121, 156, 388, NStB I 811:9, 840:5, 885:4, 916:4, 948:3, NStB II 36:4, 274:5, 514:1, StALüb testreg 1559, Mag-Q s 458, 634, Jac-Q s 331. 35) Pfb 1369 p 324. 36) Pfb 1381. 37) Mag-Q s 634. 38) Mag-Q s 458. 38a) NStB II 422:3. 39) Hs 771 p 388, Mag-Q s 458. 40) NStB II 422:3, Hs 771 p 388, Joh-Q s 646. 41) UBL VII 323 anm. 42) Hs 771 p 388. 43) StALüb testreg 1559. 44) DS X 301. 45) NStB I 885:4. 46) NStB I 944:7. 47) Hs 771 p 121. 48) DS IX 7726. 49) Pfb 1369 p 392. 50) Jac-Q s 578, SLM I 894. 50a) UBL IV 350. 51) UBL IV 350, 525, Jac-Q s 578. 52) Pfb 1381. 53) UBL IV 525, Jac-Q s 578.